

K 40. výročiu založenia Výskumného ústavu potravinárskeho

V roku obrody našej spoločnosti a demokratizácie nášho spoločenského života a zmien hospodárskeho mechanizmu si pripomíname významné výročie založenia ústavu, ktorý od svojho vzniku prešiel viacerými organizačnými zmenami. Vyše polovice svojej existencie je známy pod súčasným názvom.

Ústav vznikol 1. 10. 1950 v rámci býv. Zväzu pre výskum v priemysle výživy pri firme Andersen v Olomouci. Z jeho Chladiarenského ústavu sa zriadila v rámci vtedajšieho rezortného Ministerstva potravinárskeho priemyslu výskumná chladiarensko-mraziarenská skupina. Z tejto skupiny sa o rok neskôr vytvoril zásluhou pracovníkov Povereníctva potravinárskeho priemyslu v Bratislave Výskumný ústav mraziarenský, ktorý do dobudovania budovy na Trenčianskej ulici v Bratislave mal svoje prechodné sídlo v Olomouci. Začiatkom roka 1954 sa presťahoval aj s podstatnou časťou pracovníkov do Bratislavy.

Históriu možno doplniť o organizačné zmeny a podriadenosť, najmä jeho ročnú existenciu pod názvom Výskumný ústav pre konzerváciu potravín (1. 1.–31. 12. 1963) a päťročnú existenciu ako odbočky býv. Ústredného výskumného ústavu potravinárskeho priemyslu (1. 1. 1964–31. 12. 1968). Na základe federatívneho usporiadania republiky roku 1968 sa od 1. 1. 1969 stal znova samostatným ústavom pod terajším názvom.

Čitateľskú verejnosť, spolupracujúce organizácie i príslušné orgány sme o činnosti ústavu a dosiahnutých výsledkoch informovali v osobitných publikáciách pri príležitosti jeho 20, 25, 30 a 35-ročného jubilea.

V osemdesiatych rokoch došlo k vnútornej reorganizácii, bol vypracovaný nový organizačný poriadok a nová koncepcia ústavu, na základe ktorých sa rozvíjala jeho činnosť. Došlo k výraznej zmene orientácie ústavu najmä v oblasti biochémie; najmä energetiky a šľachtenia kvasiniek, rozvoja biotechnológií, vrátane budovania Biotechnologického centra pre potravinársky priemysel v Modre, budovania centrálneho analytického laboratória a nasledovne riešenie úloh v oblasti výskumu cudzorodých látok v požívatinách a tak

k zvyšovaniu kvality potravinárskych výrobkov, nadväzne aj ich monitorizáciu, zriadenia strediska MPVŽ SR pre vyhodnocovanie výsledkov kontroly cudzorodých látok, budovania banky Alimenta, t. j. Ústrednej banky údajov (ÚBÚ) rezortu MPVŽ SR, ktorá je porovnateľná s podobnými databankami v Európe, resp. vo svete, budovania systémov detergencie, resp. databanky o sanitácii v potravinárskom priemysle, rozvoju vedecko-technických informácií využívaním výpočtovej techniky a najmä využívaním zahraničných databáň pomocou terminálu pre vypracovanie rešerší.

Rozvinula a skvalitnila sa edičná činnosť ústavu, keď od roku 1982 vychádzal Bulletin PV ako vedecký časopis a v poslednom období i Informátor Koordinačného centra výskumu (KC).

Vedecká výchova pracovníkov sa na ústave, ako školiťskom pracovisku pre chémiu a technológiu potravín, dostala na požadovanú kvalitatívnu a kvantitatívnu úroveň.

V súčasnosti je činnosť poznamenaná úsilím zabezpečiť širokú informovanosť o výsledkoch ústavu, ich všestrannom využití, propagáciu na rozličných úrovniach najmä v tlači, na výstavách (Agrokomplex Nitra, vlastné výstavné akcie v Modre ako Centra inovácií), vo vlastnom vedeckom časopise, ako aj informačnom bulletine KC.

V poslednom období sa venuje mimoriadna pozornosť koordinačnej činnosti výskumu. V rokoch 1986–1989 sa koordinovali 2 rezortné a 1 štátna úloha, v súčasnosti ide o 1 štátnu úlohu – Biotechnologický výskum, pričom sa pripravili, resp. pripravujú TEŠ pre nové úlohy, najmä pre štátnu úlohu zameranú na postupné zamedzovanie prieniku cudzorodých látok a zvýšenie úžitkovej hodnoty a akosti potravín a pre potravinárske technológie. Uvažuje sa i so širším zapojením ústavu do riešenia úloh základného výskumu do roku 1991.

V posledných rokoch sa osobitná pozornosť venovala realizácii výsledkov výskumu – hmotných výstupov či už z vlastného riešenia, resp. z riešenia v spoluriešiteľných organizáciách, plošnej realizácii, uplatneniu výsledkov nehmotnej povahy, najmä rôznych metód v oblasti kontroly a analýzy CL, údajov z databanky zloženia a výživových hodnôt potravín, detergencie a aditív.

Ústav vytvára podmienky pre poskytovanie rôznych prác a služieb, prípadne neskôr i výrobkov najmä záujemcom z potravinárskeho priemyslu, ale aj iným organizáciám za úhradu.

Veríme, že pri polstoročnici ústavu, ktorú si pripomenieme koncom tohto tisícročia, budeme môcť činnosť ústavu hodnotiť z hľadiska rozvoja potravinárskej vedy, výskumu a potravinárskeho priemyslu pozitívne.

Š. Burák